

Zemřela Ingrid Trobischová

Ingrid Youngdale (Trobischová) zemřela 23. října 2007 ve věku 81 let. U nás je známa jako autorka knihy *Radost být ženou*, vydané v roce 1974, ve které vyhodnocuje rozhovory s africkými, americkými a evropskými páry na témata jako radost ze sexuality, přirozená regulace početí, těhotenství, porod, kojení a přechod. Se svým prvním manželem, luterským farářem Waltrem Trobischem a pěti dětmi žili od roku 1952-1963 v Kamerunu, kde rozvinuli obsáhnou činnost rodinného poradenství. Z toho vznikla Family Life Mission International (Mezinárodní misie rodinného života), nezisková organizace pro celosvětovou podporu rodin. Walter zemřel r. 1979 a Ingrid pokračovala v práci sama. Roku 1999 se provdala za Rev. Laurena Youngdalea. Spolu vedli duchovní cvičení pro manžele v různých částech USA.

Potíže s podvázáním vejcovodů

The Journal of Reproductive Medicine (Časopis reprodukční medicíny) ve svém dubnovém vydání referoval o tom, že si ženy, které podstoupily podvázání vejcovodů, stěžovaly na stres při pohlavním styku v uplynulém roce dvakrát častěji než ženy, které je nepodstoupily. Také 1,79 krát častěji navštívily v posledním roce lékaře kvůli potížím v sexuální oblasti.

Spoluautorem článku je Dominic Pedulla – profesor medicíny v oklahomském univerzitním centru lékařské vědy. Podkladem práce je národní průzkum zdraví a sexuální způsobilosti provedený chikagskou univerzitou.

Dr. Pedulla napsal v široce cirkulovaném e-mailu: „Tyto výsledky nejsou zřejmě mylné, protože platily i po kontrolovaném zvážení různých potenciálně zpochybňujících demografických a zdravotních dat, která rovněž ukázala, že výsledky nebyly způsobeny přímo fyzickými a/nebo medicínskými komplikacemi samotné sterilizační procedury.

„Docházíme k názoru, že tubární sterilizace mění interpersonální vazbu mezi manžely pravděpodobně narušováním toho druhu interpersonální důvěry, který je potřebný pro šťastné a bezpečné spojení manželského páru,“ řekl Dr. Pedulla.

[Family Foundations, Volume 34, Number 1, červenec-srpen 2007, str. 36.]

NOVINY Z RODINY LPP vydává pětikrát ročně jako členský bulletin Ústředí Ligy pár páru České republiky, o.s. David a Michaela Prentisovi, Fügnerova 143/9, 272 01 Kladno, tel: 312 686 642, e-mail: lpp@lpp.cz, internet: www.lpp.cz, číslo účtu: 215 288 136/0300. Minimální členský příspěvek 150 Kč/Sk ročně. Adresa na Slovensku: LPP, Manželia Jozef a Simona Predáčovci, Slovenskej armády 15, 953 01 Zlaté Moravce, tel.: 037-6421426, e-mail: lpp@lpp.sk, internet: www.lpp.sk, číslo účtu: 207 215 6257/0200. Kurzzy PPR pro manžele a snoubence - 4 setkání po 2½ hodinách, většinou v měsíčních intervalech. Kurzovné: v ČR 300 Kč, v SR 400 Sk za pár. Jsme vděční za příspěvky pro práci Ligy.

Kojíme v tandemu

Blanka Breadonová

Už je to rok, co jsem do MaMiTy připravovala překlad kapitoly o „tandemovém kojení“ z knihy „The Womanly Art of Breastfeeding“ (Umění ženy kojit) vydané La Leche League International. Tehdy jsem byla maminkou 18 měsíčního Daniela a očekávala jsem narození dalšího dítěte.

Syn byl kojený po celou dobu mého druhého těhotenství bez nejmenších problémů. Věděla jsem, že nové těhotenství není kontraindikací ke kojení prvního dítěte, že nikdo z aktérů – tedy ani matka, ani dítě, ani plod tím nejsou nijak ohroženi a byla jsem teoreticky vybavena informacemi o tzv. kojení v tandemu. Nicméně jsem však byla velmi zvědavá, jak to u nás proběhne v praxi.

Po narození prvního dítěte totiž nebyl nástup na kojení nikterak slavný. Daniel měl problémy se přisát a do toho se mi velmi bolestivě nalila prsa. „Chytli“ jsme se až třetí den.

Tentokrát však naštěstí probíhalo vše jinak. Holčička byla včas přiložena a do hodiny po porodu už pila. A druhý den mě od bolestivého nalití prsou zachránil můj syn, který spolehlivě zafungoval jako přirozená „odsávačka“. Nutno podotknout - k naprosté spokojenosti obou stran. Náhlé hojnosti mléka si radostně užíval a změna jeho chuti ho naprosto nevyvedla z míry.

Pak přišla další zkouška, moment, kterého jsme se všichni trochu obávali. Jak bude syn reagovat na tu malou „vetřelkyni“ u doposud exkluzivně „jeho“ prsou? Daniel neklamal. Po krátkém zhodnocení situace se bez zaváhání přidal a od té doby kojíme v tandemu.

Prvních pár týdnů jsme takto ve třech trávili převážnou část dní a občas i noci hledajíc ty nejpohodlnější polohy. Daniel byl ochoten podstoupit cokoli a postupně se dopracoval téměř k dokonalosti artistry zvládajícího i ty nejkřomnějši pozice.

Vyzkoušeli jsme jich hodně, ale s přibývajícími zkušenostmi zůstalo jen několik osvědčených. Dokud byla Kristinka malá a jenom v klidu pila, bylo to poměrně jednoduché. Avšak poté, co objevila ručičky a nožičky a začala na bratrovi zkoušet, co všechno dovedou, je to někdy náročnější. Vzhledem k tomu, že se pošuchování odehrává přímo na mé hrudi, je často třeba zakročit a pevně sevřít až čtyři ručičky....

Samozrejme, že hlavným pravidlom od začiatku bolo, že prednosť má vždycky miminko. Jemu patrí plnejší prs, pije kedy chce a koľko chce. A mlieka bolo a je našťastí vždy dost, nikdy sme sa nedostali do situácie, že „už není“. Zákon nabídky a poptávky zde funguje zcela spoľahlivo.

Ze začiatku sa Daniel dožadoval kojenia takmer rovnako často, ako novorodená Kristinka, ale táto intenzívna fáza netrvala dlho. Zrejme sa potreboval uistiť, že príchod sestričky jeho pozíciu neohrozil.

Dnes, po roku, sa proň kojenie takmer omezilo na rituál pred spaním a po probuzení. Len niektoré dny jsou pripomínkou „starých dobrých miminkovských časů“ a kojenie sa veľmi asertívne dožaduje. Väčšinou ale v súvislosti sa zdravotní či inou indispozíciou.

Mám-li uplynulý rok v tandeme zhodnotiť, pak jedine kladne. Mimo zjavného faktu, že až na drobné výnimky nejsou deti prakticky nemocné, považujú za dôležitý pro nás všetky prínosy emočné. Daniel prijal Kristinku bez typických prejavů zárlivosti (i když to je dáno i malým věkovým odstupem) a ona na něj od počátku velmi pozitivně reaguje. A chvíle, kdy objímám svůj malý „tandem“ v náručí, jsou pro mne, pro matku, ty vůbec nejkrásnější.

Samozrejme, že reakcie okolí sa rôznia. Ti najbližší mňa, našťastí, plne podporujú, a u ostatných sa stretávam se smiešicou údivu i obdivu, občas nedôvery a nepochopenia. A tak ďalej vysvetľuji, že sa opravdu cítim dobre, že som šťastná a moje deti tak a na otázku, kedy to skončí, krčím ramená. A tuším, že to asi hneď tak nebude....

[MaMiTa, Časopis pro rodiče a zdravotníky, 2/2002, str. 12.]

Masturbácia ako spôsob získavania spermií – áno, či nie?

Mária Schindlerová

Neplodnosť sa stáva stále častejším problémom. Keďže na neplodnosti môžu mať podiel tak ženy, ako aj muži, jedným z prvých vyšetrení je spermogram. Morálne problematickým bodom je získanie ejakulátu.

Je známe, že najbežnejší spôsob získavania spermií na vyšetrenie je masturbácia.

Vieraci muž si dáva otázku: Môžem to urobiť? Je to masturbácia alebo len spôsob získania „biomateriálu“ na vyšetrenie? Ak to odmietnem, akú mám možnosť? A čo je vlastne na tom zlé? Veď nemasturbujem preto, aby som sa uspokojil svoj pud, ale preto, aby som v konečnom dôsledku mohol mať deti. Úmysel mám úplne iný. Predsa nemasturbujem preto, aby som dosiahol rozkoš – kde by bol ejakulát len akýmsi dôsledkom, druhotným efektom. Môj cieľ je len získanie ejakulátu, ten orgazmus je tu „druhotný“, nie priamo chcený. Cirkev by to mala pochopiť a radšej sa do toho nemiešať, keď mi aj tak nevie inak pomôcť. A konečne, prečo to chce nazývať hriechom, keď predsa hriech je vedomé a dobrovoľné prestúpenie Božieho príkazu – a ja naopak, chcem Boží príkaz o plodení naplniť?

a svedectvá. Od decembra 2007, kedy vyšlo 73 číslo *Novín*, nastali na webe nasledovné úpravy:

– pribudli nové príspevky:

* Stanovisko k návrhu Národného programu ochrany sexuálneho a reprodukčného zdravia

* „Hormonálna antikoncepcia môže zabíjať“, príspevok z blogu pani Klokočníkovej

– bol doplnený zoznam učiteľských párov LPP aj s aktuálnymi kontaktnými údajmi

– v sekcii Ponúkame, pribudla knižka *Radostná zvesť o sexe a manželstve* a nastali drobné zmeny a doplnenia v internetovej distribúcii materiálov LPP.

– v spolupráci s portálom dakujeme.sk sme nainštalovali možnosť, aby všetci návštevníci našej stránky mohli jednoduchým spôsobom, prostredníctvom internet bankingu – online, priamo podporiť Ligu a jej aktivity. Veríme, že využijete túto možnosť a pomôžete nám získavať financie na pokrytie nákladov našej služby. (Konkrétne zábery pre rok 2008 uvádzame na inom mieste.) Návod, ako si zriadiť darcovské osobné konto a poukázať finančný príspevok je zrejme z pokynov, ku ktorým sa dostanete po kliknutí na dakujeme.sk

– pre zjednodušenie vašej podpory Lige pár páru formou poukázania 2% z vami už zaplatenej dane, bola na webe spustená záložka **Podporte nás 2%**. Obsahuje okrem príspevkov o správe o činnosti LPP za rok 2007 aj zábery LPP pre rok 2008, postup krokov pre poukázanie 2%, identifikačné údaje o LPP ako aj predtlač potrebných formulárov.

– pre registrovaných návštevníkov našej webstránky je od januára 2008 k dispozícii neanonymné diskusné fórum, na ktorom si registrovaní návštevníci stránky www.lpp.sk môžu vymieňať skúsenosti v troch kategóriách:

- praktizovanie symptotermálnej metódy
- dojčenie a prirodzená materská starostlivosť
- diskusia k stránke LPP

Spustením diskusného fóra chceme vytvoriť priestor pre širšiu výmenu skúseností a pre vzájomnú podporu. Pokiaľ však potrebujete osobnú radu alebo urgentnú odpoveď odporúčame i naďalej kontaktovať vami vybraný manželský učiteľský pár, alebo poradcu STM E-mailom alebo telefonicky.

„Ve dvou se to táhne líp...“

Včera večer jsme s mojí ženou vedli trochu hlubší rozhovor o různých životních situacích. Přišla řeč i na eutanázii. K tomuto sensiblnímu tématu o volbě mezi životem a smrtí jsem poznamenal:

„Nechci, abys mě nechala žít v takovém stavu, kde bych byl závislý na přístrojích a živěn tekutou stravou z nějaké lásky. Kdybys mě někdy takhle viděla, vypni ty mašiny, které mě udržují naživu!“

Ona vstala, vypnula televizi i počítač a vylila moje pivo do záchodu....

Za zvlášť kritický sa považuje „model dennej matky“. Dieťa sa vždy naviaže na opatrovkyňu alebo „prechodnú matku“. Každú zmenu jasiel či opatrovkyne teda dieťa prežíva ako stratu. *prevzaté z: Život Cirkvi vo svete 1/2008*

Knižná novinka.

„Najradostnejším a najcitlivejším putom manželskej lásky je istotne pohlavný styk. Zároveň je však putom najnepochopenejším a najzneužívanéjším.“

Týmto dvoma vetami súčasného arcibiskupa Denveru, Charles J. Chaputa, ktoré nájdete v predslove knižnej novinky vydanej redemptoristami www.redemptoristi.sk na sklonku roku 2007, vám chceme dať do pozornosti slovenský preklad knižky Christophera Westa – **Radostná zvesť o sexe a manželstve**. Knižka dáva jasné a ucelené odpovede, veľmi prístupným a zrozumiteľným jazykom na otázky týkajúce sa citlivých tém, ako sú predmanželský sex, antikoncepcia, umelé oplodnenie...

(Kniha je aj v ponuke materiálov LPP SK. Očakávaný príspevok LPP za tento titul predstavuje 115 Sk vrátane poštovného.)

Christopher West je autorom viacerých bestsellerov (v češtine vyšla a aj na Slovensku je možné kúpiť – *Teologie těla pro začátečníky*), je ženatý a s manželkou Wendy majú štyri deti. [Tato kniha se dá objednat také od českého ústředí. Stojí 175 Kč + 18 Kč poštovné.]

Kolik máme mít dětí?

Dopis čtenářky z USA

Léta jsem se cítila nepohodlně sevřena mezi sobeckou na sebe soustředěnou společností, která jedná s dětmi jako by šlo o nějaký druh zboží, a dobře míněnými radami jiných, kteří věří, že více dětí znamená vyšší stupeň svatosti. Vloni jsem prošla obtížným procesem poznání a pochopila, že Bůh miluje i mě, nejen mé děti, a že je přípustné a dokonce oprávněné, abych postavila své vlastní potřeby na první místo, když zvažujeme, kdy chceme počít další dítě.

Velkou pomocí mi byl článek v časopise CCLI. G. Popčak psal, že když se rozhodujeme oddálit další těhotenství, mělo by to být s úmyslem budovat svůj život a pracovat na potřebných změnách tak, abychom se nakonec cítili připraveni otevřít své manželství dalšímu dítěti. Tato jednoduchá filozofie mi pomohla přemoci mylné pocity viny a zmatek. Také nám to s manželem pomohlo komunikovat o mých potřebách a pracovat na tom, aby byly uspokojeny.

Mimochodem, máme s manželem sedm dětí v rozmezí 9 měsíců a 14 let. Manžel je v armádě a připravuje se na svou druhou mobilizaci v období 3 let. [Family Foundations, Volume 34, Number 4, leden-únor 2008, str. 6.]

Novinky na www.lpp.sk

Jozef Predáč

Internet sa stále vo väčšom meradle podieľa na šírení osvety LPP. Aj v r.2008 sa budeme snažiť priebežne dopĺňať stránku o nové informácie

Najprv považujem za dôležité vyjasniť si pojmy. Masturbáciou rozumieme zámerné stimulovanie pohlavných orgánov až do vyvrcholenia, t. j. k dosiahnutie orgazmu mimo manželského styku. Katechizmus katolíckej cirkvi zaraduje masturbáciu medzi skutky zlé už svojou povahou, vnútorne nezriadené, t.j. odporujúce prirodzenému zákonu. (...masturbáciou treba rozumieť úmyselné dráždenie pohlavných orgánov s cieľom vyvolať pohlavnú rozkoš. ... vedomé a dobrovoľné používanie pohlavnej schopnosti mimo normálneho manželského styku – nech by sa dialo z akéhokoľvek dôvodu – podstatne protirečí jej cieľu.“ – KKC 2352)

Niektó sa možno bude opierať o to, že pri takejto masturbácii vlastne nejde o masturbáciu, lebo tu chýba primárny úmysel dosiahnuť orgazmus, ten je tu len nevyhnutným sprievodným efektom. Ak by sme však mohli v takomto prípade masturbáciu ospravedlniť, potom by sme ju mohli ospravedlniť napríklad aj vtedy, ak by človek cítil nervozitu a tlak z dlhšie trvajúcej zdržanlivosti, jednoducho potreboval by nejako ten tlak odstrániť a pomohol by si práve masturbáciou. Predsa primárny úmysel nebol dosiahnuť rozkoš, len sa zbaviť sexuálneho napätia – keby to šlo inak, napr. tabletkami, tak to urobí tak.

Skutočnosť je však taká, že aj pri masturbovaní zameranom na získanie spermií sa muž usiluje dosiahnuť orgazmus – lebo prostredníctvom neho spermie získa.

Druhá dôležitá skutočnosť je tá, že nie je dovolené konať zlo, aby z toho vyšlo dobro. Cieľ nesvätí prostriedky. Teda ani taký dobrý úmysel, ako je mať deti, „neposvätí“ masturbáciu, neprerobí ju na dobrú. Isteže, váha hriechu bude iná, ak niekto masturbuje len pre rozkoš, ako keď niekto masturbuje pre získanie ejakulátu, ale masturbácia zostáva masturbáciou.

A tu sa dostávame k otázke hriechu. Zdá sa, že my už nechápeme hriech ako previnenie voči Osobe, voči Láske. Škatulkujeme si hriechy – tento mi Pán Boh zaradí medzi ťažké, tento snáď len medzi ľahké, na konci mi to nejako spočíta a niekam ma už pošle – ak to nebude rovno nebo, tak snáď na očistec mi to postačí. Snáď ma nezatrátí pre jeden skutok masturbácie, keď mám predsa úplne iný cieľ, než toľkí iní.

Boh nás nenecháva v neistote. Duch Svätý vedie svoju Cirkev vo veciach viery a mravov neomylné. Robí tak prostredníctvom jej učiteľského úradu, čiže Magistéria.

Prostredníctvom Cirkvi nám prekladá do jazyka doby svoju vôľu, ktorú nám zjavil. Ak máme jasne cez učiacu Cirkev prostredníctvom Katechizmu definované, že masturbácia je zlá, tak nás toto učenie zaväzuje. Môže aj sto teológov zdôvodňovať mienku, že masturbovať pre odber spermií je morálne v poriadku - nebude to tak. Totiž prirodzený zákon je nemenný, univerzálny. To nie je dohoda niekoľkých kardinálov vzdialených od života.

Dôverujeme Kristovi, že vedie svoju Cirkev Duchom Svätým? Alebo si myslíme, že môžeme nejako „vylepšiť“, či „posunúť“ hranice v správaní sa v mene nejakého „vyššieho cieľa“? Naozaj si myslíme, že môžeme súčasne

prosiť Boha, aby nás požehnal deťmi a zároveň naňho pľuť – „prepáč, Bože, vieš, ja musím, inak to nejde“ ?

Aide to inak? Áno. Je tu možnosť použiť perforovaný nespermicídny kondóm (*k dostání v ústředí LPP*), ktorý umožní zachovať kontext manželského spojenia a pritom získať vzorku spermií či už pre analýzu prostredníctvom domáceho testu plodnosti (*viz Ad: Domáci test plodnosti, str. 5*) alebo odborného lekárskeho vyšetrenia. Existujú aj pracoviská, kde sa dá požiadať o tzv. postkoitálny test, v rámci ktorého sa vyšetruje vzorka ejakulátu odobraná z pošvy ženy po riadnom styku a zároveň sa testuje vzájomná reakcia hlienu ženy a spermií. Niektoré možno namietne, či to nie je len zákonnícke dodržiavanie litery. Či nie je predsa jednoduchšie použiť ruku než kondóm. K tomu len toľko – kondóm tu nie je na dosiahnutie orgazmu, ale prostriedok na zachytenie časti ejakulátu potrebného na vyšetrenie. Možno to nie je príjemné, ale napr. aj žena musí podstúpiť mnoho nepríjemných vyšetrení počas tehotenstva, nehovoriac o pôrode.

Strácame citlivosť na hriech. Sme vzdialení od viery prvých kresťanov, ktorí boli ochotní radšej obetovať život, než by zradili vieru. A koľkokrát by šlo len o „malý“ čin – spáliť pár zrníek kadidla pred modlou – aspoň „akože“ a v srdci zostať „veriaci“...

Na záver pripájam výstižné slová K. Rahnera o situačnej etike:

Keby sme si my, kresťania, keď sme postavení pred morálne rozhodnutie, skutočne uvedomili,

že svet leží pod krížom, na ktorom sám Boh visel pribitý a prebodnutý,

že poslušnosť voči Božiemu zákonu môže zahŕňať tiež smrť človeka,

že nesmieme konať zlo, aby sme dosiahli nejaké dobro,

že je omylom a heréziou tohto moderného sveta držať sa predstavy,

že morálne dobrá vec nikdy nemôže viesť ku tragickej situácii, ktorej nie je na tomto svete úniku,

keby sme si skutočne uvedomili,

že ako kresťania musíme takmer s istotou očakávať, že sa niekedy počas nášho života ocitneme v situácii, kedy budeme musieť buď obetovať všetko, alebo stratiť svoju dušu a že nemôžeme očakávať, že sa vždy vyhneme situácii vyžadujúcej „hrdinské“ rozhodnutie,

potom by zaiste

bolo menej kresťanov, ktorí si myslia, že ich situácia vyžaduje osobitné pravidlá, ktoré nie sú tak striktné ako zákony hlásané Cirkvou ako Božie zákony;

bolo menej svedníkov a duchovných radcov, ktorí zo strachu, že by mali povedať kajúcnikovi, aký prísny je Boží zákon, zradzujú svoju povinnosť a miesto toho mu povedia, aby sa riadil podľa svojho svedomia,

ako keby sa človek nepýtal a právom nepýtal, ktorý z mnohých hlasov, zaznievajúcich v jeho vnútri, je pravým Božím hlasom,

ako keby neexistovala Božia Cirkev, aby rozhodla v zhode s Božím zákonom,

ako keby svedomie mohlo človeka viesť, aj keď predtým nebolo poučené Bohom a vierou, ktorá pochádza z počutia.

Nenaplnená túžba po dieťati je veľmi ťažký kríž a tí, ktorí to sami na vlastnej koži nezažili, to ani nedokážu úplne pochopiť. Pomôžme našim blízkym, ktorí sú v takejto ťažkej situácii niesť ich bremeno aspoň príležitostnou modlitbou.

Ad: Domáci test plodnosti

Na príspevok *Domáci test plodnosti* z predchádzajúceho čísla *Novín* zareagovalo objednávkou aj otázkami niekoľko ľudí. Jeden mladý muž nás zároveň informoval, že už aj na Slovensku a v Čechách je možné zakúpiť si domáci diagnostický set **Sperm&Prostatest®**, ktorý umožňuje kvalitatívnu aj kvantitatívnu analýzu čerstvého ejakulátu (výronu semena) v pohodlí a intímite domova.

Sperm&Prostatest® obsahuje v jednom balení 3 kompletne sady testov na 3 samostatné vyšetrenia. Cena jedného balenia vrátane poštovného a balného je 1.690 Sk/1.300 Kč.

Viac informácií na: www.spermandprostatest.sk, alebo telefonicky v ústredí LPP SK.

Starostlivosť cudzích ľudí najmenším deťom škodí

Liga pár páru na svojich kurzoch odporúča manželom, aby, ak je to len trochu možné, žena zostávala aspoň prvé tri roky po narodení doma so svojím dieťaťom. V dnešnej problematической dobe, keď je zrejmé, že človek stojí v stupnici hodnôt na prvom mieste, ale až za peniazmi, sa nie ojedinele objavujú kritické názory na takýto prístup. Avšak poznatky vedy potvrdzujú opodstatnenosť tohto odporúčania.

Berlin, 27.12.2007 (kath.net) – Nemeckí psychoanalytici varujú v Memorande pred zverovaním najmenších detí do starostlivosti cudzích ľudí. Informoval o tom denník „Die Welt“. „Celodenné oddelenie od rodičov predstavuje extrémnu psychickú záťaž pre deti,“ uvádza sa v Memorande Nemeckého psychoanalytického združenia (DPV).

Čím dlhšie je každodenná starostlivosť o najmenších v rukách cudzích ľudí, tým vyššie hodnoty stresového hormónu kortizol boli u detí zistené. To vysvetľuje súvislosť medzi celodenným zverením detí cudzím ľuďom mimo rodiny a neskorším agresívnym správaním detí v škole.

V prvých troch rokoch sú deti „celkom mimoriadne odkázané na ochranné a stabilné prostredie, pretože iba veľmi pomaly sa u nich vyvíja schopnosť spracovať neprítomnosť rodiča vo vnútri duše“, uvádza sa v Memorande.

Náhle alebo príliš dlhé oddelenie od rodičov v ranom detstve znamená „pre deti ohrozujúcu stratu životnej istoty, aj preto, lebo rečové a časové chápanie dieťaťa ešte nie je dostatočne vyvinuté na to, aby sa vysvetľovaním zmiernil zmätok či strach z odchodu rodiča“.

[Tématem se zabývá leták První tři roky, k dostání v ústředí LPP.]